

**UREDBU
O IZMJENI UREDBE O SADRŽAJU, IZGLEDU I
NAČINU KORIŠTENJA MEMORANDUMA KANTONA
SARAJEVO**

Član 1.

(Izmjena člana 2.)

U Uredbi o sadržaju, izgledu i načinu korištenja memoranduma Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 28/18 i 29/18), član 2. mijenja se i glasi:

"Član 2.

(Sadržaj Memoranduma)

- (1) Memorandum se sastoji od zaglavlja i podnožja.
- (2) Memorandum je obavezan na svakom službenom dokumentu organa uprave Kantona Sarajevo koji potpisuje rukovodilac ili lice koje on ovlasti i na koji se stavlja službeni pečat organa uprave Kantona Sarajevo.
- (3) Zaglavlje Memoranduma sadrži:
 - a) službeni Grb Kantona Sarajevo, propisan Zakonom o grbu i zastavi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 9/99), koji je pozicioniran na sredini zaglavlja Memoranduma i ima dimenzije: 1,7 cm širine sa 2,2 cm visine,
 - b) riječi "Bosna i Hercegovina", "Federacija Bosne i Hercegovine" i "KANTON SARAJEVO", napisane na službenim pismima i jezicima u Bosni i Hercegovini (latinica i ćirilica), s tim da latinično pismo predstavlja bosanski i hrvatski jezik i napisano je na lijevoj strani zaglavlja, a ćirilično pismo predstavlja srpski jezik i napisano je na desnoj strani zaglavlja, i na engleskom jeziku latiničnim pismom napisane ispod Grba Kantona Sarajevo,
 - c) naziv organa uprave napisan na službenim pismima i jezicima u Bosni i Hercegovini (latinica i ćirilica) i na engleskom jeziku latiničnim pismom raspoređeni na način:
 - 1) naziv organa uprave napisan latiničnim pismom, koji predstavlja bosanski i hrvatski jezik, nalazi se u gornjem lijevom uglu, veličina slova 11;
 - 2) naziv organa uprave napisan ćiriličnim pismom, koji predstavlja srpski jezik, nalazi se u desnom gornjem uglu, veličina slova 11;
 - 3) naziv organa uprave napisan na engleskom jeziku, latiničnim pismom, nalazi se na sredini zaglavlja, veličina slova 9, ispod Grba Kantona Sarajevo.
- (4) Podnožje Memoranduma sadrži:
 - a) središnji dio podnožja sadrži sljedeći tekst ispisan latiničnim pismom, veličina slova 10:
 - 1) službena adresa organa uprave;
 - 2) službeni kontakt telefon i fax organa uprave;
 - 3) službena web stranica i e-mail organa uprave;
 - b) važeći certifikacijski znak, pozicioniran u donjem lijevom uglu, u dimenzijama koje neće narušiti ostale elemente podnožja Memoranduma, postavlja se samo na Memorandume organa uprave koji posjeduju certifikat, o čemu evidenciju vodi Ured za borbu protiv korupcije i upravljanje kvalitetom Kantona Sarajevo,
 - c) u donjem desnom uglu, nalazi se numeracija stranica, označen broj stranice od ukupnog broja stranica koje dokument sadrži (npr. 1/3).

- (5) Cijeli tekst službene korespondencije na Memorandumu piše se fontom Times New Roman, veličina slova 12 (izuzev zaglavlja i podnožja).
- (6) U slučaju promjene certifikacijskog znaka, Ured za borbu protiv korupcije i upravljanje kvalitetom je dužan važeći certifikacijski znak dostaviti Zavodu za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo, koji će za svaki organ uprave izraditi novi Memorandum sa važećim certifikacijskim znakom.
- (7) Zaglavlje Memoranduma se pojavljuje samo na prvoj stranici dokumenta, a podnožje na svakoj stranici. Stranica na kojoj se nalazi Memorandum je A4 formata papira i izrađuje se u ott i docx formatu dokumenta.
- (8) Postavke margine Memoranduma u odnosu na ivice stranice A4 formata su: 2 cm udaljen od lijeve i desne ivice, 1 cm udaljen od gornje ivice, te 0,9 cm udaljen od donje ivice.
- (9) Izgled Memoranduma organa uprave Kantona Sarajevo se nalazi u prilogu ove uredbe i čini njen sastavni dio."

Član 2.

(Izrada Memoranduma)

- (1) Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo dužan je da, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ove uredbe, za svaki organ uprave izradi Memorandum u skladu sa odredbama ove uredbe i omogućiti korištenje Memoranduma.
- (2) Do izrade Memoranduma iz stava (1) ovog člana, postojeći memorandumi organa uprave ostaju na snazi i u upotrebi.

Član 3.

(Stupanje na snagu)

Ova uredba stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 02-04-46069-3/21
16. decembra 2021. godine
Sarajevo

Po ovlaštenju premijera
Ministar
Davor Čičić, s. r.

Na osnovu člana 26. i 28. stav (2) Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 36/14 - Novi prečišćeni tekst i 37/14 - Ispravka), člana 30. Zakona o zaštiti zraka u FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 33/03 i 4/10) i člana 41. Odluke o zaštiti i poboljšanju kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 23/16), Vlada Kantona Sarajevo, na 55. sjednici održanoj 16.12.2021. godine, donijela je

ODLUKU

**O USVAJANJU PLANA INTERVENTNIH MJERA U
SLUČAJEVIMA PREKOMJERNE ZAGAĐENOSTI
ZRAKA U KANTONU SARAJEVO**

I

Ovom odlukom usvaja se Plan interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka u Kantonu Sarajevo, koji je sastavni dio ove odluke.

II

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 02-04-46069-6/21
16. decembra 2021. godine
Sarajevo

Po ovlaštenju premijera
Ministar
Davor Čičić, s. r.

**PLAN INTERVENTNIH MJERA
U SLUČAJEVIMA PREKOMJERNE ZAGAĐENOSTI
ZRAKA U KANTONU SARAJEVO**

I - OPŠTE ODREDBE

1. Plan interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka u Kantonu Sarajevo (u daljem tekstu: "Plan") se donosi za moguće posebne situacije u kojima su prekoračene granične vrijednosti kvaliteta zraka, pragovi upozorenja i pragovi uzbune, a kojima mogu biti ugroženi zdravlje ljudi i okoliš.
2. Planom se utvrđuju vrste rizika i opasnosti, postupak i mjere za uklanjanje opasnosti, subjekti zaduženi za primjenu mjera, odgovornost i ovlaštenja u vezi sa primjenom Plana.
3. Plan se primjenjuje za slijedeća područja (zone) u Kantonu Sarajevo:
 - a) Zona A: područja općina: Stari Grad, Centar, Novi Grad, Novo Sarajevo i Ilidža ispod 700 m.n.v.
 - b) Zona B: područje Općine Vogošća ispod 700 m.n.v.
 - c) Zona C: područje Općine Ilijaš ispod 700 m.n.v.
 - d) Zona D: područje Općine Hadžići ispod 700 m.n.v.
 - e) Zona E: područja Kantona iznad 700 m.n.v. uključujući cjelokupno područje Općine Trnovo
4. U ovom Planu su u upotrebi pojmovi sa slijedećim značenjima:
 - **Područje (zona)** – Znači dio teritorije Kantona Sarajevo koji zbog specifičnih geografskih uslova i izvora zagađenja predstavlja posebnu cjelinu u smislu kvaliteta zraka i primjene mjera.
 - **Zagađujuća materija** - znači bilo koja supstanca koju čovjek direktno ili indirektno unosi kroz zrak i koja samostalno ili udružena sa drugim materijama može imati štetan uticaj na ljudsko zdravlje i/ili na okoliš u cjelini, uključujući i neprijatne mirise.
 - **Izmjerena vrijednost** - u Planu se koriste izmjerene vrijednosti izražene u $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ili mg/m^3 ,
 - **Granična vrijednost** - znači nivo određen na osnovu naučnog znanja s ciljem izbjegavanja, sprečavanja ili smanjivanja štetnih uticaja na ljudsko zdravlje i/ili okoliš u cjelini; ovaj nivo se mora dostići u određenom periodu i kasnije ne smije biti prekoračen.
 - **Prag upozorenja** - znači nivo iznad koga postoji rizik po ljudsko zdravlje usljed kratkog izlaganja za izuzetno osjetljive dijelove stanovništva i o kome je potrebno dati najnovije informacije.
 - **Prag uzbune** - znači nivo iznad kojeg postoji rizik po ljudsko zdravlje prilikom kratkog izlaganja i na kojem će biti preduzeti direktni koraci.
 - **Epizoda** je vremenski ograničen period trajanja povišenih koncentracija zagađujućih materija u zraku u Kantonu Sarajevo ("epizoda" je usvojeni međunarodni termin za označavanje posebnih situacija).
 - **Referentne stanice** su stanice za mjerenje kvaliteta zraka koje odražavaju stanje kvaliteta zraka u prethodno definiranim zonama A, B, C i D. U slučaju da u određenoj zoni ne postoji automatska stanica za mjerenje kvaliteta zraka, za tu zonu se koriste rezultati monitoringa iz zone A, do uspostave automatskog monitoringa.
 - **Čvrsta goriva** su razne vrste čvrstih materijala koje se koriste kao gorivo za grijanje i proizvodnju

toplote, najčešće putem sagorijevanja (drvo, ugallj, drveni ugallj, treset, drveni pelet i sl.)

II - VRSTE RIZIKA I OPASNOSTI

1. Koncentracija zagađujućih materija u zraku koja prelazi graničnu vrijednost kvaliteta zraka, odnosno prag upozorenja ili prag uzbune, predstavlja potencijalnu opasnost za zdravlje ljudi, biljni i životinjski svijet i materijalna dobra, zbog čega može doći do posebnih situacija koje zahtijevaju mjere za njihovo prevazilaženje.
2. Povećanje koncentracije zagađujućih materija u zraku je stanje zagađenosti atmosfere sa jednom ili više zagađujućih materija u takvim količinama i karakteristikama, koje nakon dužeg ili kraćeg izlaganja djeluju štetno na zdravlje ljudi, biljni i životinjski svijet i na materijalna dobra.
3. Djelovanje prekomjernih koncentracija zagađujućih materija na organizam čovjeka može biti akutno i hronično. Akutno djelovanje podrazumijeva izlaganje organizma prekomjernim koncentracijama u kraćem vremenskom periodu, to jest "epizodama". Hronično djelovanje je izlaganje organizma manjim koncentracijama zagađujućih materija tokom dužeg vremenskog perioda.
4. Glavni izvori zagađivanja zraka su saobraćaj, industrija, sistemi za zagrijavanje stanova, poslovnih i proizvodnih prostora.
5. Glavne zagađujuće materije na koje sa odnosi ovaj Plan su: sumpor dioksid, azot dioksid i oksidi azota, lebdeće/suspendovane čestice (PM10), ugljen monoksid i prizemni ozon.

Sumpor dioksid nastaje spaljivanjem goriva koji sadrže sumpor (drvo, ugallj, nafta, benzin, plin). Sumpor dioksid djeluje na disajne organe, moždani i probavni sistem.

Azotni oksidi nastaju sagorijevanjem goriva na visokim temperaturama (benzin, nafta, plin), te imaju nadražajno dejstvo na sluznicu disajnih organa i oči. Uz ugljikovodike i ugljen monoksid mogu uzrokovati izrazito ozbiljne posljedice za život i zdravlje ljudi. Posmatraju se kao jedan od prekursora nastanka ozona (O3) u ljetnom periodu.

Lebdeće/suspendovane čestice (PM) manje od $10\mu\text{m}$ nastaju nepotpunim sagorijevanjem goriva. Prodiru u dublje slojeve donjih disajnih puteva, dovode do nadraživanja sluznice disajnih organa i oči, promjena na koži, krvnom sistemu i sl. Pogoršavaju postojeće kardiovaskularne i plućne bolesti. Uz ostale štetne faktore mogu biti uzročnici novih oboljenja navedenih sistema (povišenog krvnog pritiska i nepravilnog rada srca, moždanog i srčanog udara, akutne upale disajnih puteva i pluća, hronične opstruktivne bolesti pluća, astme, karcinoma).

Ugljen monoksid nastaje kao posljedica nepotpunog sagorijevanja fosilnih goriva. Može izazvati pospanost, dekoncentraciju, glavobolje, smetnje na mentalne sposobnosti čovjeka, oštećenje kardiovaskularnog sistema itd.

Smanjuje zasićenost krvi kiseonikom i na taj način utiče na cijeli organizam.

Prizemni ozon je komponenta fotohemijskog - ljetnog smoga. Nastaje u kombinaciji azotnih oksida, volatilnih (isparljivih) organskih komponenti uz prisustvo UV zračenja i povišene temperature, najčešće na mjestima gdje nema puno vjetrova. Smanjuje funkciju pluća i otežava duboko disanje. Oštećuje i izaziva upale disajnih puteva, te pogoršava već postojeće bolesti pluća. Povećava učestalost i intenzitet asmatičnih napada.

III - SUBJEKTI ZADUŽENI ZA PRIMJENU PLANA**1. Subjekti zaduženi za primjenu Plana su:**

1. Vlada Kantona Sarajevo
2. Stručno tijelo za koordinaciju i nadzor
3. Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša
4. Ministarstvo zdravstva
5. Ministarstvo unutrašnjih poslova
6. Ministarstvo saobraćaja
7. Ministarstvo za odgoj i obrazovanje
8. Ministarstvo privrede
9. Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade
10. Kantonalna uprava za inspeksijske poslove
11. Kantonalna uprava civilne zaštite
12. Služba za protokol i press Kantona Sarajevo i druge institucije koje se bave poslovima prijema i prenosa informacija
13. J.U. Zavod za javno zdravstvo KS
14. KJKP Rad d.o.o. Sarajevo
15. KJKP Park d.o.o. Sarajevo
16. KJKP GRAS d.o.o. Sarajevo i Centrotans
17. Pravna i fizička lica koja svojom djelatnošću uzrokuju emisiju zagađujućih materija u zrak
18. Općine u Kantonu Sarajevo i općinska komunalna preduzeća
19. Upravitelji cesta na području Kantona Sarajevo

Obaveze subjekata zaduženih za primjenu Plana:**1.1. Vlada Kantona Sarajevo**

- proglašava/ukida epizodu Uzbuna, i utvrđuje mjere u epizodi, na način propisan u članu 13. stav (1) Poslovnika o radu Vlade Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 4/16, 36/16, 43/20 i 10/21), za vrijeme vikenda i praznika proglašava i ukida epizodu Uzbuna, i utvrđuje mjere u epizodi, na način propisan u članu 13. stav (3) i (4) Poslovnika o radu Vlade Kantona Sarajevo,
- osigurava provođenje mjera u okviru epizoda povećanih koncentracija zagađujućih materija u zraku definisanih ovim Planom, gdje je potrebna koordinacija više subjekata za provedbu Plana,
- procjenjuje i obezbjeđuje sredstava za provedbu mjera, preduzima druge mjere koje mogu doprinijeti smanjenju koncentracija zagađujućih materija u zraku na području Kantona Sarajevo, a u nadležnosti su Vlade Kantona Sarajevo.

1.2. Stručno tijelo za koordinaciju i nadzor

- imenuje ga Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, a čine ga predstavnici Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, Zavoda za javno zdravstvo KS, Federalnog hidrometeorološkog zavoda BiH i stručna lica iz oblasti zaštite zraka, kao i predstavnici Službe za protokol i press Kantona Sarajevo,
- proglašava i ukida epizodu Pripravnost i daje prijedlog Ministarstvu komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša za proglašenje epizode Upozorenje i prijedlog mjera, te daje prijedlog za proglašenje epizode Uzbuna i prijedlog mjera.
- Priprema Izvještaj (uključujući vikende i praznike) sa prijedlozima za proglašavanje/ukidanje epizoda, u skladu sa odredbama Plana,

- priprema protokol o radu Stručnog tijela u roku od 15 dana od dana imenovanja,
- koordinira i vrši nadzor nad provođenjem monitoringa kvaliteta zraka,
- prati stanje kvaliteta zraka,
- utvrđuje uslove za proglašenje epizoda, u zonama definisanim u Poglavlju I, tački 3. Plana,
- procjenjuje mogući scenarij trajanja epizoda povišenih koncentracija polutanata u zraku,
- priprema izvještaje, prijedloge i informacije koje dostavlja Ministarstvu komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša u cilju daljnjeg postupanja,
- predlaže i druge mjere za koje se procjeni da mogu imati pozitivan uticaj na stanje kvaliteta zraka u KS.

1.3. Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša uređenja, građenja i zaštite okoliša

- imenuje Stručno tijelo za koordinaciju i nadzor,
- učestvuje u radu Stručnog tijela za koordinaciju i nadzor,
- proglašava/ukida epizodu Upozorenje i utvrđuje mjere u epizodi,
- daje prijedlog Vladi Kantona Sarajevo za proglašenje epizode Uzbuna, i prijedlog mjera, izrađuje listu kontakt osoba za primjenu plana sa podacima: telefon, mobitel, e-mail i fax,
- vrši koordinaciju sa subjektima zaduženim za provođenje mjera iz Plana,
- priprema izvještaje i informacije za Vladu i Skupštinu Kantona Sarajevo,
- u saradnji sa Ministarstvom privrede, inspekcijama i općinama vrši identifikaciju i formira Listu pravnih i fizičkih lica koji su obveznici primjene mjera iz Plana, u skladu sa Poglavljem VII ovog Plana,
- obavještava subjekte nadležne za provedbu mjera iz Plana o proglašavanju/ukidanju epizoda zagađenosti zraka u KS putem e-maila, a na osnovu liste kontakata,
- obezbjeđuje provođenje mjera komunalnih preduzeća u KS,
- kontinuirano sa ministarstvom zdravstva i obrazovanja vrši promociju upotrebe čistijih goriva kroz edukacije stanovništva,
- preduzima druge mjere koje mogu doprinijeti smanjenju koncentracija zagađujućih materija na području Kantona Sarajevo.

1.4. Ministarstvo zdravstva

- vrši koordinaciju sa svim zdravstvenim organizacijama u slučajevima proglašenja epizoda zagađenosti zraka u KS,
- vrši koordinaciju sa ministarstvima u sklopu nadležnosti u očuvanju zdravlja stanovništva, posebno ugroženih populacija, u slučajevima proglašenja epizoda zagađenosti zraka u KS kroz:
 - izdavanje preporuka za stanovništvo u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka u Kantonu Sarajevo,
 - izdavanje preporuka za uslove rada i zaštitu radnika na otvorenom u epizodama povišenih koncentracija zagađujućih materija u zraku,
 - izdavanje dozvola za održavanja organizovanih sportskih i kulturnih aktivnosti na otvorenom i u zatvorenom prostoru u cilju smanjenja kretanja i izlaganja stanovništva zagađujućim

- materijama, uz procjenu mogućeg negativnog uticaja na zdravlje ljudi,
- u sklopu svoje nadležnosti, davanje preporuka vezanih za održavanje nastave, radnog vremena itd.
- preduzima druge mjere iz nadležnosti Ministarstva.

1.5. Ministarstvo unutrašnjih poslova

- ostvaruje potpunu saradnju sa inspekcijskim organima u primjeni mjera iz plana koje se odnose na zabranu ili ograničenje kretanja motornih vozila u Kantonu, i pruža asistenciju nadležnim inspekcijama u provođenju mjera iz njihovog djelokruga rada,
- ostvaruje saradnju sa Ministarstvom saobraćaja, shodno članu 95. Zakona o uređenju saobraćaja na području Kantona Sarajevo i Ministarstvom komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, prema članu 24. Zakona o zaštiti okoliša FBiH, a u vezi sa uputstvom i provođenjem sistema zabrane kretanja motornih vozila određenih eko kategorija,
- provodi mjere zabrane saobraćaja u skladu sa postavljenom privremenom saobraćajnom signalizacijom i odredbama ovog Plana koje se odnose na ograničenje kretanja vozila u KS,
- po potrebi osigurava brži protok vozila bez dužeg zadržavanja na gradskim raskrscima i saobraćajnicama prilikom proglašenja epizoda zagađenosti zraka u KS,
- provodi mjere nadzora nad tehničkom ispravnosti vozila i ista upućuje na vanredni tehnički pregled u slučaju sumnje da prekomjerno zagađuju okoliš, a u skladu sa odredbama Pravilnika o tehničkim pregledima vozila ("Službeni glasnik BiH", broj 33/19),
- osigurava postupanje inspekcije zaštite od požara u skladu sa Odlukom o zaštiti i poboljšanju kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo,
- preduzima druge mjere iz nadležnosti Ministarstva.

1.6. Ministarstvo saobraćaja

- izdaje dozvole potrebne za realizaciju mjera propisanih Planom iz segmenta saobraćaja,
- izvještava Vladu Kantona i Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša prije početka sezone, najkasnije do 15.11. tekuće godine, o radu stanica tehničkog pregleda sa aspekta ispitivanja izduvnih gasova motornih vozila (eko-test), a u skladu sa nadležnostima propisanim Pravilnikom o tehničkim pregledima vozila ("Službeni glasnik BiH", broj 33/19),
- preduzima druge mjere iz nadležnosti Ministarstva.

1.7. Ministarstvo za odgoj i obrazovanje

- upozorava ustanove predškolskog i školskog odgoja i obrazovanja o ograničenom kretanju u slučajevima povišenih koncentracija zagađujućih materija u zraku,
- donosi odluke o obustavi, skraćivanju ili pomjeranju nastave u obrazovnim institucijama u skladu sa propisanim mjerama iz Plana,
- preduzima druge mjere iz nadležnosti Ministarstva.

1.8. Ministarstvo privrede

- obezbjeđuje provođenje mjera privrednih subjekata u KS, a u kontekstu obaveza utvrđenih Odlukom o zaštiti i poboljšanju kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo,

- kroz saradnju sa pravnim i fizičkim licima, kontinuirano vrši promociju upotrebe čistijih goriva u privrednom sektoru,
- preduzima druge mjere iz nadležnosti Ministarstva.

1.9. Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade

- upozorava visokoškolske ustanove i institucije o ograničenom kretanju u slučajevima povišenih koncentracija zagađujućih materija u zraku,
- donosi odluke o obustavi, skraćivanju ili pomjeranju nastave u visokoškolskim obrazovnim institucijama u skladu sa propisanim mjerama iz Plana,
- preduzima druge mjere iz nadležnosti Ministarstva.

1.10. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove

- nalaže mjere i vrši nadzor nad provođenjem mjera iz Plana, kroz djelovanje inspekcije zaštite okoliša, saobraćajne i cestovne inspekcije uz asistiranje saobraćajne policije, urbanističko-građevinske, komunalne i drugih inspekcija,
- vrši nadzor nad radom i organizacijom gradilišta, održavanja i čišćenja saobraćajnica, a posebno kontrolu uklanjanja posipnog materijala za sprečavanje poledice,
- koordinira aktivnosti sa ostalim inspekcijskim i službama na federalnom i općinskom nivou, te drugim službama i komunalnim redarima u cilju kontrole izvršavanja mjera iz Plana,
- ostvaruje saradnju sa inspekcijom zaštite od požara u slučaju sumnje na korištenje energenata ili otpadnih materija koji nisu dozvoljeni važećim propisima, a u skladu sa odredbama Odluke o zaštiti i poboljšanju kvaliteta zraka u KS,
- pruža podršku Ministarstvu komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša u formiranju liste pravnih i fizičkih lica iz tačke 1.17. Poglavlja III,
- preduzima druge mjere iz svoje nadležnosti.

1.11. Kantonalna uprava civilne zaštite

- u okviru svojih nadležnosti učestvuje u provođenju mjera iz Plana
- koordinira sa općinskim štabovima civilne zaštite u cilju izvršavanja mjera iz Plana, koje su u nadležnosti civilne zaštite, a u skladu sa Pravilnikom o načinu rada i funkcioniranju štabova i povjerenika civilne zaštite ("Službene novine Federacije BiH", broj 77/06, 5/07 i 32/14),
- zaprima dojave građana o kršenju odredbi iz Plana, na telefonski broj 121 Kantonalnog operativnog centra civilne zaštite, koji je u funkciji 24 sata svaki dan,
- preduzima druge mjere iz svoje nadležnosti.

1.12. Služba za protokol i press Kantona Sarajevo i druge institucije koje se bave poslovima prijema i prenosa informacija

- obavještava sredstva javnog informisanja i građane o proglašavanju/ukidanju epizoda zagađenosti zraka u KS,
- izdaje saopćenja za sredstva javnog informisanja, subjekte iz Plana i građane, koja se odnose na stanje kvaliteta zraka i primjenu plana interventnih mjera, daje informacije koje razmatra Ministarstvo i Vlada KS vezane za primjenu Plana,
- daje prijedloge za načine ostvarivanja komunikacije sa javnošću u slučaju proglašenja epizoda,
- preduzima druge mjere iz svoje nadležnosti.

1.13. J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo

- učestvuje u radu Stručnog tijela za koordinaciju i nadzor u dijelu monitoringa kvaliteta zraka i izvještavanja o stanju kvaliteta zraka prema drugim članovima tijela i ministarstva,
- vrši obaveze predviđene Ugovorom o monitoringu kvaliteta zraka, na osnovu izmjerenih koncentracija zagađujućih materija u zraku,
- obavještava građane o izmjerenim vrijednostima, uticaju na zdravlje i mjerama prevencije putem web stranice Zavoda i kantonalne web stranice kvalitetzraka.ba,
- kontinuirano, svakodnevno, dostavlja izvještaje Ministarstvu komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, daje informacije medijima o stanju kvaliteta zraka i preporukama za stanovništvo,
- preduzima druge mjere koje mogu doprinijeti zaštiti zdravlja građana.

1.14. KJKP Rad d.o.o. Sarajevo

- prije i u toku zimske sezone obezbjeđuje pranje i čišćenje saobraćajnica u cilju sprečavanja podizanja čvrstih čestica u zrak,
- intenzivira aktivnosti na pranju cesta u epizodnim situacijama povišenih koncentracija zagađujućih materija u zraku,
- vrši upotrebu sredstava za obaranje čestica prašine u zraku korištenjem "mokrog postupka" u zimskom periodu, uz finansijsku podršku subjekata iz Tačke 1.19. ovog Poglavlja,
- intenzivira vršenje poslova iz djelokruga rada preduzeća u skladu sa Zakonom o komunalnoj čistoći Kantona,
- koordinira rad između komunalnih redara i Kantonalne uprave za inspeksijske poslove u cilju provedbe mjera iz Plana,
- preduzima druge mjere koje mogu doprinijeti smanjenju koncentracija zagađujućih materija na području Kantona Sarajevo, a u nadležnosti su KJKP Rad d.o.o. Sarajevo.

1.15. KJKP Park d.o.o. Sarajevo

- intenzivira aktivnosti preduzeća na čišćenju javnih površina u smislu Zakona o komunalnoj čistoći,
- uključuje komunalne redare i ostvaruje saradnju sa KUIP u cilju provedbe mjera iz Plana,
- preduzima druge mjere koje mogu doprinijeti smanjenju koncentracija zagađujućih materija na području Kantona Sarajevo, u okviru svoje nadležnosti.

1.16. KJKP Gras d.o.o. Sarajevo i Centrotrans

- provode mjere iz Plana koje se odnose na sredstva javnog prevoza,
- obezbjeđuju uključivanje raspoloživih vozila javnog gradskog prevoza putnika KJKP GRAS-a, naročito tramvaja, trolejbusa, autobusa i minibusa koji koriste električnu energiju, CNG, LPG i ostalih voznih jedinica u slučajevima proglašenja epizoda zagađenosti zraka u KS.

1.17. Pravna i fizička lica koja u svojoj djelatnosti imaju emisiju zagađujućih materija u zrak (postrojenja za sagorijevanje, tehnološka postrojenja i privredni subjekti koji imaju emisije u zrak)

- preduzimaju sve potrebne, tehnički izvodljive mjere kako bi smanjili emisije u zrak, uključujući redovno održavanje kotlovskih postrojenja, čišćenje

dimovodnih instalacija, održavanje filterskih postrojenja, te sve druge mjere u cilju obezbjeđenja ispravnog funkcionisanja pogona, postrojenja i procesa koji imaju emisije u zrak,

- primjenjuju odredbe Plana ukoliko koriste čvrsta goriva, laka i teška ulja,
- preduzimaju druge mjere koje mogu doprinijeti smanjenju koncentracija zagađujućih materija u zraku.

Sva lica koja se nalaze na Listi pravnih i fizičkih lica na koje se odnosi Plan su obavezni primjenjivati odredbe Plana, u skladu sa Odlukom o zaštiti i poboljšanju kvaliteta zraka u KS. Navedena Lista će se redovito ažurirati i bit će objavljena na web stranici Ministarstva.

1.18. Općine u Kantonu Sarajevo i komunalna preduzeća

- vrše poslove u skladu sa odgovornostima definisanim u Odluci o zaštiti i poboljšanju kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo,
- imenuju odgovornu osobu za primjenu Plana i izvještavaju Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša o realizovanju mjera u toku trajanja epizoda Plana,
- obavještavaju stanovnike svoje općine o stanju kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo, proglašavanju/ukidanju epizoda povišenih koncentracija zagađujućih materija u zraku, putem svojih web stranica, preuzimanjem informacija sa kantonalne web stranice za praćenje kvaliteta zraka: kvalitetzraka.ba, te na druge načine (mail, telefon, fax itd.),
- obavještavaju pravna i fizička lica sa Liste pravnih i fizičkih lica na koja se odnosi Plan, o proglašenju/ukidanju epizoda iz Plana, putem e-mail-a, telefona, faxesa, a koja će biti objavljena na web stranici Kantona Sarajevo,
- intenziviraju inspeksijski nadzor u slučajevima proglašenja epizoda povišenih vrijednosti koncentracija zagađujućih materija kontrolom ispunjavanja obaveza obveznika provođenja mjera iz plana u okviru nadležnosti,
- prije i u toku zimske sezone, obezbjeđuju obavezno pranje i čišćenje saobraćajnica u cilju sprečavanja podizanja čvrstih čestica u zrak,
- obezbjeđuju provođenje mjera predviđenih ovim Planom, finansijska sredstva za njihovu provedbu, te tehničku osposobljenost pravnih lica koja vrše poslove održavanja cesta u zimskom periodu,
- obezbjeđuju intenzivnije vršenje poslova iz djelokruga rada komunalnih preduzeća u skladu sa Zakonom o komunalnoj čistoći Kantona,
- preduzimaju druge mjere koje mogu doprinijeti smanjenju koncentracija zagađujućih materija na području Kantona Sarajevo, a u nadležnosti su općina u Kantonu Sarajevo.

1.19. Upravitelji cesta na području Kantona Sarajevo (JP Autoceste FBiH, JP Ceste FBiH, Direkcija za ceste Kantona Sarajevo, kantonalni organ nadležan za komunalne poslove, Općine u Kantonu Sarajevo), ostala komunalna preduzeća i druga pravna lica kojima su povjereni poslovi održavanja cesta u zimskom periodu

- obezbjeđuju obavezno pranje i čišćenje saobraćajnica u cilju sprečavanja ponovnog

podizanja čvrstih čestica u zrak prije i u toku zimske sezone,

- obezbjeđuju provođenje mjera predviđenih ovim Planom, finansijska sredstva za njihovu provedbu, te tehničku osposobljenost pravnih lica koja vrše poslove održavanja cesta u zimskom periodu,
- preduzimaju druge mjere koje mogu doprinjeti smanjenju koncentracija zagađujućih materija na području Kantona Sarajevo, u okviru svoje nadležnosti.

Svi subjekti zaduženi za primjenu Plana dužni su dostaviti Ministarstvu komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, najkasnije 15 dana nakon usvajanja Plana, sljedeće informacije:

- kontakt podatke (telefon, mobitel, e-mail i fax) o odgovornoj osobi za primjenu Plana, koja je dužna da kontinuirano izvještava Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša o realizaciji mjera u toku trajanja epizoda Plana,
- zvaničnu e-mail adresu na koju će se prosljeđivati obavještanja o proglašenju/ukidanju epizoda povećanih koncentracija zagađujućih materija u zraku,
- eventualne razloge nemogućnosti provedbe određenih mjera iz Plana,
- prijedloge za unapređenje provedbe plana iz domena svog rada.

Svi subjekti zaduženi za primjenu Plana dužni su, na traženje, dostaviti Ministarstvu komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša zbirnu informaciju o poduzetim mjerama tokom trajanja epizoda povećanih koncentracija zagađujućih materija u zraku.

IV - KONTINUIRANE MJERE ZA SPREČAVANJE ZAGAĐENJA U ZIMSKOJ SEZONI

U cilju poboljšanja stanja kvaliteta zraka, te zbog specifičnosti terena koji karakteriše Kanton Sarajevo, Planom se propisuju i kontinuirane mjere koje je potrebno provoditi u periodu od 15.11. tekuće do 15.03. naredne godine.

Svi subjekti zaduženi za primjenu Plana kao i svi poslodavci dužni su u slučajevima proglašenja epizoda upozorenje i uzbuna, povesti računa o zaštiti radnika koji će raditi na otvorenom prostoru (poštari, policajci, komunalni radnici i dr.).

Tabela 1: Kontinuirane mjere i odgovornosti primjene

KONTINUIRANE MJERE		
Rb.	Mjera	Odgovornost primjene
1.	Upravitelji cesta u smislu Zakona o cestama Federacije (JP Autoceste FBiH, JP Ceste FBiH, Direkcija za puteve Kantona Sarajevo, kantonalni organ nadležan za komunalne poslove, Općine u Kantonu Sarajevo) su dužni, prije i u toku zimske sezone, obezbjeđiti obavezno pranje i čišćenje saobraćajnica u cilju sprečavanja podizanja čvrstih čestica u zrak u skladu sa vremenskim uslovima i pri tome ne narušavajući bezbjednost učesnika u saobraćaju.	Upravitelji cesta na području Kantona Sarajevo (JP Autoceste FBiH, JP Ceste FBiH, Direkcija za ceste Kantona Sarajevo, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, Općine u Kantonu Sarajevo) KJKP Rad, ostala komunalna preduzeća i druga pravna lica kojima su povjereni poslovi održavanja cesta u zimskom periodu
2.	Upravitelji cesta su dužni da, u okviru svojih nadležnosti, obezbjeđuju provođenje mjera predviđenih ovim Planom, finansijska sredstva za njihovu provedbu, te tehničku osposobljenost* pravnih lica koja vrše poslove održavanja cesta u zimskom periodu. *Pod tehničkom osposobljenošću pravnih	Upravitelji cesta na području Kantona Sarajevo (JP Autoceste FBiH, JP Ceste FBiH, Direkcija za ceste Kantona Sarajevo, Općine u Kantonu Sarajevo) Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite

	lica koja vrše poslove održavanja cesta u zimskom periodu, podrazumjeva se: - posjedovanje opreme za primjenu "mokrog postupka" sa otopinom kalcij hlorida ili kalcij acetata kao posipnog materijala za sprečavanje poledice, - posjedovanje dovoljnih količina kalcijum hlorida ili kalcij acetata za primjenu "mokrog postupka" u cilju smanjenja čestica prašine PM10 u zraku.	okoliša, KJKP Rad d.o.o. Sarajevo, ostala komunalna preduzeća i druga pravna lica kojima su povjereni poslovi održavanja cesta u zimskom periodu
3.	Nadležni organi u smislu Zakona o komunalnoj čistoći Kantona su dužni da obezbjeđuju intenzivnije vršenje poslova iz djelokruga rada komunalnih preduzeća.	Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, KJKP Rad d.o.o Sarajevo, KJKP Park d.o.o. Sarajevo
4.	Pravna lica, vlasnici ili korisnici kotlovnica ili ložišta su obavezni da preduzmu sve potrebne, tehnički izvodive mjere kako bi se smanjile emisije u zrak, uključujući redovno održavanje kotlovnih postrojenja i čišćenje dimovodnih instalacija.	Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, Kantonalna uprava za inspeksijske poslove, MUP KS
5.	Upozorenje da je kažnjivo svako spaljivanje otpada u kućnim ložištima i kotlovnica i pozivanje, da će se u slučaju da postoje sumnje da se vrše takve nedozvoljene radnje, prijaviti nadležnim institucijama.	Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, Inspektorat za zaštitu od požara u skladu sa Odlukom o zaštiti i poboljšanju kvaliteta zraka u KS
6.	Preporuka svim subjektima da, neposredno prije zimske sezone, organizuju akcije i informiraju građane u pripremi vozila u smislu pregleda filtera, kočionih sistema, te provjere sistema za sagorijevanje i ispuštanje plinova.	Ministarstvo saobraćaja, Ministarstvo za odgoj i obrazovanje, Služba za protokol i press Kantona Sarajevo i druge institucije koje se bave poslovima prijema i prenosa informacija

V - POSTUPAK I MJERE ZA SMANJENJE ZAGAĐENJA

Epizode povećanih koncentracija zagađujućih materija u zraku Kantona Sarajevo su:

1. PRIPRAVNOST,
2. UPOZORENJE i
3. UZBUNA

Epizode se proglašavaju na osnovu izmjerenih ili proračunatih prosječnih vrijednosti koncentracija zagađujućih materija u zraku, konstatovanih na području Kantona, a u skladu sa graničnim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima upozorenja i pragovima uzbune datim u članovima 15. i 20. Pravilnika o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definisanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/12 i 50/19). Epizode se mogu proglasiti na području jedne ili više zona iz Poglavlja I, tačke 3. ovog Plana.

Prestanak primjene mjera po epizodama vrši se na isti način kao i kod njihovog proglašavanja.

1. PRIPRAVNOST

Epizoda PRIPRAVNOST se proglašava na osnovu Izvještaja Stručnog tijela, u skladu sa Poglavljem VII ovog Plana, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- na području Kantona se uspostavila stabilna vremenska situacija, koju karakteriše sporo kretanje visokog atmosferskog pritiska, slab vjetar i prizemna temperaturna inverzija u kotlinskim dijelovima Kantona,
- ako se očekuje zadržavanje stabilne vremenske situacije i u naredna 3 dana,
- ako izmjerene koncentracije zagađujućih materija u zraku na najmanje jednoj referentnoj stanici u Zoni,

u skladu sa Poglavljem I, tačkom 3. ovog Plana, prelaze granične vrijednosti (Tabela 2)

Tabela 2: Granične vrijednosti

Zagađujuća materija	Period usrednjavanja	Granične vrijednosti (µg/m ³)
SO ₂	1 h	350 (napomena 1)
SO ₂	24 h	125 (napomena 2)
NO ₂	1 h	200 (napomena 1)
NO ₂	24 h	85 (napomena 2)
PM ₁₀	24 h	50 (napomena 2)
CO	8h	10.000
CO	24h	5.000

Napomena 1: Vrijednosti moraju biti prekoračene najmanje tri uzastopna sata.

Napomena 2: Vrijednosti moraju biti prekoračene kao 24-časovni prosjek za predhodni dan.

2. UPOZORENJE

Epizodu UPOZORENJE proglašava Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, a na osnovu Izvještaja Stručnog tijela, ako su se ispunili slijedeći uslovi:

- izmjerene koncentracije zagađujućih materija u zraku na najmanje jednoj referentnoj stanici u Zoni, u skladu sa Poglavljem I, tačkom 3. ovog Plana, prelaze prag upozorenja (Tabela 3).
- ako se u narednih 48 sati, očekuje stabilna vremenska situacija, koja pogoduje daljnjem akumuliranju zagađujućih materija u zraku.

Izuzetno, u dane vikenda i praznika, epizoda Upozorenje se proglašava na osnovu izvještaja Stručnog tijela, uz usmenu saglasnost Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, a u skladu sa Poglavljem VII ovog Plana.

Tabela 3: Pragovi upozorenja

Zagađujuća materija	Period usrednjavanja	Prag upozorenja (µg/m ³)
SO ₂	1 h	400 (napomena 1)
NO ₂	1 h	250 (napomena 1)
PM ₁₀	24 h	150 (napomena 2)
CO	8h	12.000
CO	24h	7.500

Napomena 1: Vrijednosti moraju biti prekoračene najmanje tri uzastopna sata.

Napomena 2: Vrijednosti moraju biti prekoračene kao 24-časovni prosjek za prethodni dan.

3. UZBUNA

Epizodu uzbune proglašava posebnim aktom Vlada Kantona Sarajevo na prijedlog Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, a na osnovu izvještaja Stručnog tijela ako su se ispunili slijedeći uslovi:

- izmjerene koncentracije na najmanje jednoj referentnoj stanici u Zoni, u skladu sa Poglavljem I, tačkom 3. ovog Plana, su veće ili jednake pragovima uzbune za bilo koju zagađujuću materiju u zraku iz Tabele 4.
- ako se u narednih 48 sati očekuje stabilna vremenska situacija.

Tabela 4: Pragovi uzbune

Zagađujuća materija	Period usrednjavanja	Prag uzbune (µg/m ³)
SO ₂	1 h	500 (napomena 1)
NO ₂	1 h	400 (napomena 1)
PM ₁₀	24 h	300 (napomena 2)
CO	8h	15.000
CO	24h	10.000

Napomena 1: Vrijednosti moraju biti prekoračene najmanje tri uzastopna sata.

Napomena 2: Vrijednosti moraju biti prekoračene kao 24-časovni prosjek za predhodni dan.

U slučaju da preduzete mjere zabrane i ograničenja u roku od narednih 48 sati ne obezbijede smanjenje koncentracija zagađujućih materija u zraku na osnovu kojih je proglašena uzbuna odnosno, trend koncentracije zagađujućih materija u zraku je i dalje u porastu, tada Vlada Kantona Sarajevo može preduzeti i pojačane mjere smanjenja emisija.

4. UPOZORENJE I UZBUNA U SLUČAJU PREKORAČENJA OZONA

Epizode u slučaju prekoračenja prizemnog ozona proglašava Ministarstvo, na osnovu izvještaja Stručnog tijela ako su se ispunili slijedeći uslovi:

- **Upozorenje** se proglašava u slučajevima prekoračenja praga upozorenja za prizemni ozon (Tabela 5) na bilo kojoj od mjernih stanica,
- **Uzbuna** se proglašava kada na bilo kojoj mjernoj stanici pređe prag uzbune u najmanje 3 uzastopna sata.

Tabela 5: Pragovi upozorenja i uzbune za prizemni ozon

Zagađujuća materija	Period usrednjavanja	Prag upozorenja (µg/m ³)	Prag uzbune (µg/m ³)
O ₃	1h	180	240 (napomena 1)

Napomena 1: Vrijednosti moraju biti prekoračene u najmanje tri uzastopna sata.

VI - MJERE U EPIZODNIM SITUACIJAMA U ZONAMA

Mjere u epizodnim situacijama odnose se na sve zone definisane u Poglavlju I, tačk i 3., izuzev ako je konkretno pored mjere naznačena zona na koju se ista primjenjuje.

1. U slučaju proglašenja epizode **PRIPRAVNOST** preduzimaju se slijedeće mjere:

Tabela 6: Mjere i odgovornosti primjene u slučaju epizode PRIPRAVNOST

PRIPRAVNOST		
Rb.	Mjera	Odgovornost primjene
1.	Intenziviranje čišćenja i pranja cesta od strane komunalnih i drugih ovlaštenih institucija u skladu sa vremenskim uslovima i pri tome ne narušavajući bezbjednost učesnika u saobraćaju.	Upravitelji cesta na području Kantona Sarajevo (JP Autoceste FBiH, JP Ceste FBiH, Direkcija za ceste Kantona Sarajevo, Općine, KJKP Rad d.o.o. Sarajevo)
2.	Primjena "mokrog postupka" sa otopinom za obaranje koncentracije čestica za zimsko održavanje cesta od strane komunalnih i drugih ovlaštenih institucija na svim glavnim gradskim saobraćajnicama, regionalnim i magistralnim cestama.	Upravitelji cesta na području Kantona Sarajevo (JP Autoceste FBiH, JP Ceste FBiH, Direkcija za ceste Kantona Sarajevo, Općine, KJKP Rad d.o.o. Sarajevo)
3.	Apeli stanovništvu da smanje broj vozila u prometu korištenjem jednog vozila za više osoba.	Služba za protokol i press Kantona Sarajevo i druge institucije koje se bave poslovima prijema i prenosa informacija, Ministarstvo unutrašnjih poslova
4.	Pojačan inspeksijski nadzor nad gradilištima.	Kantonalna uprava za inspeksijske poslove u koordinaciji sa općinskim inspekcijama

5.	Upozorenje rizičnim grupama stanovništva za smanjenje kretanja.	Služba za protokol i press Kantona Sarajevo i druge institucije koje se bave poslovima prijema i prenosa informacija i J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo
6.	Upozorenje da sva postrojenja za proizvodnju toplotne energije sa Liste pravnih i fizičkih lica na koja se odnosi Plan, a koja koriste čvrsta goriva i teška lož ulja, smanje temperaturu u prostorima koje zagrijavaju za minimalno 25°C, te emisiju zagađujućih materija u predelu na prirodni gas ili električnu energiju, gdje za to postoje tehničke mogućnosti.	Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, Pravna i fizička lica sa Liste koja u svojoj djelatnosti imaju zagađujućih materija u zraku
7.	Maksimalno povećanje kapaciteta sredstava javnog gradskog prevoza, koji ne zagađuju okoliš (trolejbusi, tramvaji i autobusi na CNG).	Ministarstvo saobraćaja, KJKP GRAS d.o.o. Sarajevo, Centrottrans
8.	Upozorenje stanovništvu da svojim ponašanjem i aktivnostima dodatno ne doprinose zagađenju zraka.	Služba za protokol i press Kantona Sarajevo i druge institucije koje se bave poslovima prijema i prenosa informacija
9.	Upozorenje građanima koji koriste čvrste energente za zagrijavanje prostora da je kažnjivo odlaganje vrelog pepela u kontejnere za komunalni otpad	Služba za protokol i press, KJKP "Rad" d.o.o. Sarajevo Služba komunalnih redara
10.	Upozorenje ustanovama školskog i predškolskog odgoja i obrazovanja, da djeca ne borave na otvorenom prostoru van zgrade za vrijeme velikih i malih odmora, kao i da se časovi tjelesnog odgoja ne odvijaju u dvorištu škole.	Ministarstvo za odgoj i obrazovanje, J.U. Zavod za javno zdravstvo KS
11.	Upozorenje da je zabranjeno spaljivanje otpada i drugog nevegetacijskog materijala na otvorenom prostoru i u postrojenjima koja nisu namijenjena za spaljivanje otpada uz pojačan inspeksijski nadzor. Mjere se posebno odnose na pravna i fizička lica koja u svojoj djelatnosti proizvode otpad koji je sagoriv, poput otpadnih ulja, automobilskih guma, ambalaže i sl.	Kantonalna uprava za inspeksijske poslove, općinske inspekcije, Služba komunalnih redara.
12.	Pojačan inspeksijski i drugi nadzor nad primjenom svih mjera.	Kantonalna uprava za inspeksijske poslove, općinske inspekcije
13.	Poziv pravnim licima da u zavisnosti od svojih mogućnosti izvrše pomjeranje početka radnog vremena u cilju rasterećenja kapaciteta javnog gradskog prevoza i gradskih saobraćajnica.	Služba za protokol i press Kantona Sarajevo i druge institucije koje se bave poslovima prijema i prenosa informacija
14.	U zoni A: "Zabrana kretanja automobila, čiji dizel motori imaju normu EURO1 i manju, uz pojačane kontrole inspeksijskih organa uz asistenciju organa MUP-a, te zabrana kretanja teretnih vozila čiji motori imaju normu EURO1 i manju u skladu sa članom 95. Zakona o uređenju saobraćaja na području Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 30/17)	Ministarstvo saobraćaja, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Kantonalna uprava za inspeksijske poslove (saobraćajna i cestovna inspekcija)
	Ovo se ne odnosi na vozila policije, inspekcije, javnog gradskog prevoza, javnih komunalnih preduzeća, vozila invalidnih lica, i vozila hitnih intervencija (civilne zaštite, hitne pomoći, vatrogasaca).	

15.	Upozorenje da je kažnjivo svako spaljivanje otpada u kućanstvima i pozivanje, da se u slučaju sumnje, takva nedozvoljena postupanja prijave na Eko-telefon br. 033/66 00 00 ili telefon Kantonalnog operativnog centra civilne zaštite br: 121, radi daljnog djelovanja nadležnih inspekcija općina i Kantona.	Služba za protokol i press Kantona Sarajevo i druge institucije koje se bave poslovima prijema i prenosa informacija
16.	Ostale mjere za koje općinske/gradske službe civilne zaštite i Kantonalni štab civilne zaštite procijene da mogu doprinijeti poboljšanju kvaliteta zraka.	Službe civilne zaštite

2. U slučaju proglašenja epizode UPOZORENJE, preduzimaju se, uz zadržavanje svih mjera iz epizode pripravnosti, i sljedeće mjere:

Tabela 7: Mjere i odgovornosti primjene u slučaju epizode UPOZORENJE

UPOZORENJE		
Rb.	Mjera	Odgovornost primjene
1.	Osiguravanje da sva postrojenja za proizvodnju toplotne energije snage preko 50 kW koja koriste čvrsta goriva i teška lož ulja, smanje temperaturu u prostorijama koje zagrijavaju za minimalno 3°C.	Kantonalna uprava za inspeksijske poslove
2.	Smanjivanje broja radnih sati tehnoloških postrojenja, sa Liste pogona i postrojenja, kojima namjena nije proizvodnja toplotne energije za grijanje, za minimalno 20%.	Ministarstvo privrede, Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Pravna i fizička lica sa Liste
3.	Primjena "mokrog postupka" za zimsko održavanje cesta od strane komunalnih i drugih ovlaštenih institucija na svim glavnim gradskim saobraćajnicama, regionalnim i magistralnim cestama, te na najmanje 40% najprometnijih lokalnih cesta.	Upravitelj cesta na području Kantona Sarajevo (JP Autoceste FBiH, JP Ceste FBiH, Direkcija za ceste Kantona Sarajevo, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, Općine, KJKP Rad d.o.o. Sarajevo)
4.	Po potrebi, osiguravanje protoka motornih vozila bez dužeg zadržavanja na glavnim gradskim raskrsnicama putem znakova i naredbi koje daju ovlaštena policijska lica MUP-a Kantona Sarajevo	Ministarstvo saobraćaja, MUP
5.	Intenziviranje nadzora nad tehničkom ispravnosti vozila sa stanovišta sumnje na prekomjerno zagađivanje okoliša shodno Pravilniku o tehničkim pregledima vozila ("Službeni glasnik BiH", broj 33/19)	MUP
6.	Zabrana izvođenja grubih građevinskih radova na otvorenom prostoru.	Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, Općine

7.	Zabrana saobraćaja za teretna motorna vozila čija je najveća dozvoljena masa preko 3,5 tona na glavnom gradskom longitudinalnom pravcu na potezu od Bašaršije do Nedžarića sa preusmjerenjem saobraćaja na alternativne pravce kretanja u skladu sa članom 95. Zakona o uređenju saobraćaja na području Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 30/17). Tehnička regulacija saobraćaja za vrijeme zabrana vršit će se privremenom saobraćajnom signalizacijom ili opremom, znacima i naredbama koje daju ovlaštena policijska lica MUP-a Kantona Sarajevo. Ovo se ne odnosi na vozila javnog gradskog prevoza, javnih komunalnih preduzeća, vozila hitnih intervencija i dostavna vozila za prehrambene proizvode. Za vrijeme trajanja zabrane saobraćaja, upravitelji cesta su dužni svaki iz svoje nadležnosti izvršiti postavljanje privremene saobraćajne signalizacije i opreme, uključujući i održavanje iste.	Ministarstvo saobraćaja, MUP, Kantonalna uprava za inspeksijske poslove (saobraćajna i cestovna inspekcija)	2.	U zoni A: "Zabrana kretanja automobila čiji dizel motori imaju normu EURO3 i manju, uz pojačane kontrole inspeksijskih organa uz asistenciju organa MUP-a, te zabrana kretanja teretnih vozila čiji motori imaju normu manju od EURO3 u skladu sa članom 95. Zakona o uređenju saobraćaja na području Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 30/17), te u skladu sa članom 24. Zakona o zaštiti okoliša ("Službene novine Federacije BiH", broj 15/21). Ovo se ne odnosi na vozila policije, inspekcije, ministarstva odbrane, javnog gradskog prevoza, javnih komunalnih preduzeća, vozila pravnih lica koja za potrebe komunalnih preduzeća izvode radove na hitnim intervencijama, vozila sa diplomatskim tablicama, vozila invalidnih lica, taxi vozila i vozila hitnih intervencija (civilne zaštite, hitne pomoći, vatrogasaca). Napomena: izuzeće za taksi vozila vrijedi godinu dana od dana donošenja Plana.	Vlada, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, Ministarstvo saobraćaja, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Kantonalna uprava za inspeksijske poslove (saobraćajna i cestovna inspekcija)
8.	U zoni A: "Zabrana kretanja automobila, čiji dizel motori imaju normu EURO2 i manju, uz pojačane kontrole inspeksijskih organa uz asistenciju organa MUP-a, te zabrana kretanja teretnih vozila čiji motori imaju normu EURO2 i manju u skladu sa članom 95. Zakona o uređenju saobraćaja na području Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 30/17), te čl. 24 Zakona o zaštiti okoliša FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 15/21). Ovo se ne odnosi na vozila policije, inspekcije, javnog gradskog prevoza, javnih komunalnih preduzeća, vozila pravnih lica koja za potrebe komunalnih preduzeća izvode radove na hitnim intervencijama, vozila invalidnih lica i vozila hitnih intervencija (civilne zaštite, hitne pomoći, vatrogasaca)	Ministarstvo saobraćaja, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Kantonalna uprava za inspeksijske poslove (saobraćajna i cestovna inspekcija)	3.	Organizacija nastave u školama sa ciljem izbjegavanja gužve u javnom gradskom prevozu, a po potrebi obustava nastave.	Vlada, Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlad, Ministarstvo za odgoj i obrazovanje.
9.	Zabrana održavanja organizovanih sportskih i kulturnih aktivnosti na otvorenom prostoru, u cilju smanjenja kretanja i izlaganja stanovništva štetnim materijama, koje vrši organ MUP-a na zahtjev organa državne uprave nadležnog za poslove zdravstva	Ministarstvo za odgoj i obrazovanje, Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo unutrašnjih poslova	4.	Zabrana korištenja čvrstih goriva i teških ulja svim pravnim i fizičkim licima koji ista koriste u tehnološkom procesu, odnosno u svim procesima koji navedena goriva ne koriste za zagrijavanje prostora.	Vlada, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, Ministarstvo privrede, Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Općine
10.	U zoni A: Pomjeranje radnog vremena organa uprave, javne administracije, uslužnih djelatnosti u cilju rasterećenja kapaciteta javnog prevoza i saobraćajnih gužvi i osiguranja boljeg protoka vozila na gradskim saobraćajnicama	Vlada, Općine	5.	Ostale mjere za koje Vlada ocijeni da mogu doprinijeti poboljšanju kvaliteta zraka.	Vlada
11.	Ostale mjere za koje Ministarstvo procijeni da mogu doprinijeti poboljšanju kvaliteta zraka.	Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, po potrebi u konsultaciji sa ostalim subjektima odgovornim za provođenje Plana.			

MJERE U EPIZODNIM SITUACIJAMA POVIŠENIH KONCENTRACIJA PRIZEMNOG OZONA

U slučaju proglašenja epizode **UPOZORENJE**, preduzimaju se slijedeće mjere:

- Apel stanovništvu za smanjeno kretanje.
- Upozorenje stanovništvu na prekomjerno zagađenje prizemnim ozonom.
- Upozorenje o štetnostima i načinima zaštite od povišenih koncentracija prizemnog ozona.
- Osiguravanje protoka motornih vozila bez dužeg zadržavanja na glavnim gradskim raskrsnicama.

U slučaju proglašenja epizode **Uzbuna**, uz zadržavanje svih mjera iz epizode upozorenja, preduzimaju se slijedeće mjere:

- U slučaju da problem povišenih koncentracija prizemnog ozona ne može biti riješen na drugi način, Kanton može izmijeniti režim korištenje određenih puteva za određene vrste vozila (član 30. Zakona o zaštiti zraka FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 33/03 i 4/10).

VII - PROTOKOL O INFORMISANJU SUBJEKATA ZADUŽENIH ZA PRIMJENU PLANA

1. IZVJEŠTAJ STRUČNOG TIJELA

Stručno tijelo za koordinaciju i nadzor po uspostavljanju uslova za proglašenje epizoda povećanih koncentracija zagađujućih materija u zraku u skladu sa poglavljem V, tačkama 1., 2. i 3. Plana u najkraćem mogućem roku dostavlja Izvještaj sa jasnom naznakom prijedloga aktivnosti na proglašenju epizoda, te zona u kojima se predlažu mjere propisane ovim Planom.

3. U slučaju proglašenja epizode **Uzbuna**, uz zadržavanje svih mjera iz epizoda upozorenja i pripravnosti, preduzimaju se slijedeće mjere:

Tabela 8: Mjere i odgovornosti primjene u slučaju epizode Uzbuna

Uzbuna		
Rb.	Mjera	Odgovornost primjene
1.	Maksimalno povećanje kapaciteta sredstava javnog gradskog prevoza, koji ne zagađuju okoliš	Vlada, Ministarstvo saobraćaja, KJKP Gras d.o.o. Sarajevo i Centrotrans

Stručno tijelo Izvještaj dostavlja Ministarstvu komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo.

2. OBAVJEŠTAVANJE SUBJEKATA ZADUŽENIH ZA PRIMJENU PLANA U SLUČAJU PROGLAŠENJA/UKIDANJA EPIZODE PRIPRAVNOST ILI UPOZORENJE

U slučaju da se Izvještajem Stručnog tijela predlaže proglašenje/ukidanje epizode Pripravnost, u skladu sa poglavljem V, tačka 1. ili Upozorenje, u skladu sa poglavljem V, tačka 2., Ministarstvo je dužno u najkraćem roku obavjestiti sve učesnike u provedbi Plana o proglašenju/ukidanju epizode Pripravnost ili Upozorenje, izuzev pravnih i fizičkih lica koja u svojoj djelatnosti imaju emisiju zagađujućih materija u zrak navedenih u Poglavlju III tačka 1.17.

Općine u Kantonu Sarajevo su dužne da, odmah po primitku obavještenja o proglašenju/ukidanju epizode Pripravnost, obavijeste pravna i fizička lica sa područja svoje općine, a koja se nalaze na Listi pravnih i fizičkih lica na koje se odnosi Plan, navedenoj u Poglavlju III tačka 1.17.

3. OBAVJEŠTAVANJE SUBJEKATA ZADUŽENIH ZA PRIMJENU PLANA U SLUČAJU PROGLAŠENJA/UKIDANJA EPIZODE UZBUNA

U slučaju da se Izvještajem Stručnog tijela predlaže proglašenje/ukidanje epizode Uzbuna u skladu sa poglavljem V, tačke 3., Ministarstvo je dužno u najkraćem roku obavjestiti sve učesnike u provedbi Plana o proglašenju/ukidanju epizode.

Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, je dužno, odmah nakon odlučivanja Vlade, obavjestiti sve učesnike u provedbi Plana o proglašenju/ukidanju epizode, izuzev pravnih i fizičkih lica koja u svojoj djelatnosti imaju emisiju zagađujućih materija u zrak navedenih u Poglavlju III tačka 1.17.

Općine u Kantonu Sarajevo su dužne da odmah po primitku obavještenja o proglašenju/ukidanju epizode obavijestiti pravna i fizička lica sa područja svoje općine, a koja se nalaze na Listi pravnih i fizičkih lica na koje se odnosi Plan, navedenoj u Poglavlju III tačka 1.17.

4. INFORMISANJE JAVNOSTI

Subjkti zaduženi za informisanje javnosti o proglašenju epizoda povećanih koncentracija zagađujućih materija u zraku, a prema odredbama Plana su: Služba za protokol i press Kantona Sarajevo i druge institucije koje se bave poslovima prijema i prenosa informacija. Navedeni subjekti su dužni da putem web stranica, sredstava javnog informisanja, web portala, elektronske pošte i drugih raspoloživih mogućnosti u skladu sa prijedlogom za načine ostvarivanja komunikacije sa javnošću u slučaju proglašenja epizoda:

- izdaju saopćenja za sredstva javnog informisanja i građane, koja se odnose na stanje kvaliteta zraka i primjenu Plana interventnih mjera
- daju informacije koje razmatra Ministarstvo i Vlada KS vezane za primjenu Plana.

Subjkti zaduženi za davanje preporuka u cilju zaštite zdravlja ljudi i informisanja o stanju kvaliteta zraka u Kantonu, a prema odredbama Plana su: Ministarstvo zdravstva i J.U. Zavod za javno zdravstvo KS. Navedeni subjekti su dužni da:

- izdaju preporuke za stanovništvo u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka u Kantonu Sarajevo,
- izdaju preporuke za uslove rada i zaštitu radnika na otvorenom u epizodama povišenih koncentracija,
- obavještavaju građane o izmjerenim vrijednostima i uticaju na zdravlje putem web stranice J.U. Zavod za javno zdravstvo KS i web stranice kvalitetzraka.ba.

VIII - NADZOR

Nadzor nad provođenjem mjera utvrđenih u ovom Planu vrše resorna ministarstva Kantona, Kantonalna uprava za inspeksijske poslove, inspekcija zaštite okoliša, inspekcija zaštite od požara, saobraćajna i cestovna inspekcija, općinske urbanističko-građevinske i komunalne inspekcije, kroz primjenu propisanih mjera zaštite zraka u izdatim dozvolama iz njihove nadležnosti, nadzor nad radom i organizacijom gradilišta, održavanja i čišćenja saobraćajnica, a posebno kroz kontrolu uklanjanja posipnog materijala za sprečavanje poledice, te drugih poslova definisanih Zakonom o komunalnoj čistoći. Nadzor vrše i komunalni redari u okviru djelatnosti koja se odnosi na provođenje mjera prevencije i ograničenja emisije u saradnji sa Kantonalnom upravom za inspeksijske poslove.

Osim navedenih inspeksijskih organa, za provedbu mjera iz ovog plana zadužena je i Kantonalna uprava civilne zaštite.

Operativni telefoni za prijave u vezi sa provođenjem ovog Plana su: Eko-telefon br. 033/66 00 00 ili telefon Kantonalnog operativnog centra civilne zaštite broj 121.

Mjesečni izvještaj o provedenom inspeksijskom nadzoru se dostavlja Ministarstvu prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo jednom mjesečno u periodu 15.10. – 15.04., a najkasnije do 7-og dana u mjesecu za prethodni mjesec.

IX - KAZNENE ODREDBE

Pravna i fizička lica koja se ne budu pridržavala mjera propisanih ovim planom, podliježu sankcijama, kako je to utvrđeno odredbama važeće Odluke o zaštiti i poboljšanju kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo.

X - TROŠKOVI

Troškove ovog Plana snose subjekti zaduženi za njegovo provođenje.

XI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Stupanjem na snagu ovog Plana prestaje da važi Plan interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka u Kantonu Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 44/19).

Ovaj Plan stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 02-04-46069-6.1/21
16. decembra 2021. godine
Sarajevo

Po ovlaštenju premijera
Ministar
Davor Čičić, s. r.

Na osnovu člana 26. i 28. stav (2) Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 36/14 - Novi prečišćeni tekst i 37/14 - Ispravka) i člana 14. stav (3) Zakona o izvršavanju Budžeta Kantona Sarajevo za 2021. godinu ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 5/21 i 44/21), Vlada Kantona Sarajevo, na 55. sjednici održanoj 16.12.2021. godine, donijela je

ODLUKU O UNOSU UPLAĆENIH TRANSFERA BUDŽETSKIH KORISNIKA U BUDŽET KANTONA SARAJEVO ZA 2021. GODINU

I

Odobrava se unos sredstava (primljeni tekući transferi od općina 732116) u Budžet Kantona Sarajevo za 2021. godinu u iznosu od 20.686 KM koja su JU OŠ "Hasan Kikić" doznačena od strane Općine Centar Sarajevo u skladu sa Ugovorom u svrhu plaćanja troškova PDV-a u okviru projekta GAGP obnove fasade, stolarije, izolacije na potkrovu te ventila na radiatorima.